

HOLMI

XVIII. évfolyam 12. szám

2006. december

Szerkeszti: Réz Pál (főszerkesztő),
Radnóti Sándor (bírálat), Várady Szabolcs (vers), Závada Pál (széppróza),
Fodor Géza, Szalai Júlia, Voszka Éva

Szerkesztőbizottság: Bodor Ádám, Dávidházi Péter, Domokos Mátyás,
Göncz Árpád, Kocsis Zoltán, Lator László,
Ludassy Mária, Nádasdy Ádám, Rakovszky Zsuzsa.
Tördelőszerkesztő: Környei Anikó. A szöveget gondozta: Zsarnay Erzsébet

TARTALOM

- Kántor Péter*: Trója-variációk • 1587
Gergely Ágnes: Viharkabát • 1590
Térey János: Exodosz • 1591
Tóth Krisztina: Ünnepek • 1592
Gerhard vom Hofe: Isteni-emberi Amadeus (Balázs István fordítása) • 1594
Bán Zoltán András: Jéghideg és forró kezek – sosem parolázhatnak? • 1614
Alfred Brendel: Mozarttól (Életinterjú-részlet) (Nádori Lídia fordítása) • 1628
Silke Leopold: „Constanze, második énem”. Levelekből kibontakozó szerelem (Nádori Lídia fordítása) • 1633
Pallag Zoltán: Kunstammer • 1638
Fehér penész • 1638
Cserna-Szabó András: A kéesszürke tekintet • 1639
Bari Károly: Szeptemberi délután • 1646
Perneczky Géza: Emberré válás
1. Minimum • 1646
2. Maximum • 1648
Ahol a maximum volt a minimum (Domokos Mátyással beszélget Kelevéz Ágnes az Eötvös Collegiumról) • 1651
Somssich-Szőgyény Béla: A mesék országa • 1667
Csehly Zoltán: Mirissimus • 1684
A sybariticum • 1684
Beck Tamás: Gyónás helyett • 1685
Dorsalflexio • 1685

Tóth Csilla: Roger Fry • 1686
Roger Fry: Seurat • 1691
Vincent van Gogh (*Tóth Csilla fordításai*) • 1697

FIGYELŐ

Radics Viktória–Dunajcsik Mátyás: Két bírálat egy könyvről (Barnás Ferenc: A kilencedik) • 1704

Lőrinczy Huba: Homouision vagy homoiusion? („Mint gondolatjel, vízszintes a tested”
Tanulmányok József Attiláról) • 1710

Horkay Hörcher Ferenc: Akaratlan és észrevétlen (Hévízi Ottó: A megfontolás rítusai) • 1716

Hirsch Tibor: Régi idők ideje (Bíró Yvette: Időformák) • 1721

Somhegyi Zoltán: „Angyalfej, természetes nagyságban” (Walter Benjamin: A műkritika fogalma a német romantikában; Egyirányú utca. Berlini gyermekkor a századforduló táján) • 1726

Balogh Tamás (sz. 1965): Kékség (Geert Mak: Európa. Huszadik századi utazások) • 1728

László Zsuzsa: Kísérlet a táblakép helyének és idejének viszanyerésére (Sine loco et anno – Konok Tamás kiállítása) • 1731

Kovács András: Bence György halálára (1941–2006) • 1737

Nagy András: Litván György (1929–2006) • 1741

Megjelenik havonta. Felelős kiadó: Réz Pál. Vörösmarty Társaság
Levélcím: HOLMI c/o Réz Pál, 1137 Budapest, Jászai Mari tér 4/A
Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág
Előfizethető közvetlenül a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján,
Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál
(Bp. VIII., Orczy tér 1. Tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp. 1900)
További információ: 06 80/444-444; hirlapelofizetes@posta.hu
Előfizethető még postai utalványon Závada Pál címén (1092 Budapest, Ráday u. 11–13.)
Előfizetési díj fél évre 2500, egy évre 5000 forint, külföldön 50, illetve 100 euró
Tördelte: Kardos Gábor. Nyomtatta az ADUPRINT Kft. Vezető: Tóth Béláné

A HOLMI honlapja: www.holmi.org

ISSN 0865-2864

Kántor Péter

TRÓJA-VARIÁCIÓK

*alatta a napnak, a csillagos égnek,
minden város közt, mit laknak a földi halandók,
szívem a szent Tróját mindig legtöbbre becsülte*

1. Borszinü tengeren

Sokat töprengtél rajta, hogy vajon
azt a görögöt, aki állítólag
mindnyájunk mintaképe, az ithakait
ha vizsgálodva nézed, a csodás
étvágyát, eszét, a célratörését,
mi lesz akkor veled? Mire viszed?
Lehet-e finnyáskodni? Szabad-e?

Tanulj tőle mégis, akármilyen áron?
A szélirányt becsüld, sose csepuöld?
Legyél hasznos, az majd hasznodra válik?
Csak vállalkozz tovább, s ne ásítozz,
ha mindig minden ismétli magát?
Minden ismétlésben van ismételhetetlen!
Csak egyszer élünk – tudta a görög.

Egyszer. Csak egyszer élünk – hisz tudod.
Ülsz a hajóban, fogod a lapátot,
fenn a magasban madárraj evez.
Trója felé szállnak a madarak,
a történet fonala oda visz –
vagy letérsz róla, vagy Trója alá mész.
Úgy zihálsz, mintha máris ama ló hasában.

2. Trója

Hadd produkálja magát – ez a dolga!
Csak tessék!... De te nem dőlsz be neki!
Érdeklődve nézted a terepet.
Kezdted kiszótárazni, bebiflázni az arcát,
a hajlatait, a szögleteit –
sehogy se akart összeállni a sok kis részlet,
akár egy ismeretlen nyelvű bonyolult szöveg.

Vajon miről szólhat? – furdalt a kíváncsiság.
S ahogy az ismeretben haladva előre,
különös szeszélyeit ámulva striguláztad,
egyszer csak rádöbbsz: függsz ezektől,
mint medve az orrába fűzött aranyos karikától.
Hú, hogy összeráncolta a meglepetés a homlokodat!
Hogy dührohamot kapsz és tajtékszol időnként,
vagy hogy elkedvetlenedsz, sőt meg is rémülsz,
ez érthető volt. Na de a többi?
Leválni mind egy szálra a trón bagázst!
És mintha sose lett volna, elfelejteni Tróját!
De nem felejtetted el, épp ellenkezőleg.
Beleköltözött a szívedbe a dúvad vágyakozás,
és a vágyakozással egyszersmind a lassú halál is.
Fordultál volna vissza haza! De már
úgy jártál-keltél benne, mint birtokán a gazda,
ki szolgál is egyben, s jószág is: etetik-itatják.
Úgy jártál-keltél, görbén fölfele nézve,
ma gondjaid gondnoka, holnapután tücsök árnya,
egyszer kínba merülve, máskor szerelembe vegyülve,
hol csak bámulva a partról a víz szélén a kacsákat.
Ez hát Trója; ide igyekeztél fürge hajódon.
Arcát megfesti a hold, felolvad a déli verőben,
bevilágítja a szurokfényű szomorúság,
arca kiszögezve a fára, kiragasztva, kivetítve a falra,
letakarja az éj rászakadó nagy lobogója.

3. Gesztenye koppan

Ahogy szürkéből kékre vált az ég,
megrészegülsz az őszi napsugártól,
fecsegsz, elbűvöl minden semmiség,
vigyázz! vigyázz! – de nem vigyázol.
Gesztenye koppan, csattan, mint a csók,
miért, miért ne hinnél a szemednek?
Álmokat szövögetsz, te csodapók,
intesz az integető leveleknek.
Könnyen, gyanútlanul lebegsz az út porán át,
s egyszer csak hallod a füledben azt a szörnyű lármát.

Tűz van, omlik alá Priamosz meredek falu vára.

4. Trója vagy semmi

Trója vagy semmi! – mindenki így kezdte,
legalábbis ezt mondogatták,
amikor összegyűltek a hajók Trója alatt,
és kezdetét vette az éber álmodozás.
Aztán elfelejtették Tróját. Mi az a Trója?
Elfelejtettek sorjában mindent,
vagy majdnem mindent,
aminek köze lehet Trójához.
Üres blabla lett Trója,
ahogy egymás nyakára hágtak a napok, az évek.
Te is kifáradtál. Trója apránként, darabokban
rágós hús volt, megfeküdte a gyomrod.
Ittad a fröccsöket és ittad a nehéz vörösborokat rá,
és a szemed vérelesen meredt a sötétbe.
Valahol Trója fényei pislákolnak.

5. Trójáról nem esett szó

Amikor Trójából Spártába visszatértek,
vissza haza, ő meg a férje,
nem esett köztük szó Trójáról, soha többé.
De az ágyban,
ott lehetett nyögni, szabad volt.
Szép volt Trója? – Igen.
Jó volt Trója? – Igen.
És még? Még kéne Trója? – Igen.
Nincs és nem is lesz Trójának soha párja?
De Trója levágva, megsütve a nyárson,
Trója feldarabolva, üszök, hamu Trója.
Igen. Igen. Igen.
De Trójáról többé nem esett szó.

6. Trója, a szomszéd

Csak ide megyek a szomszédba – mondod,
és eltelik kilenc év, eltelik sok,
és nem jössz vissza többé, nem találunk,
és nem találod te se magadat.

Elnyelte Trója – mondják majd a társak,
így járnak – mondják –, akik nem vigyáznak,
és bólogatnak és mennek tovább,
csak ide a szomszédba, soha messzebb.

7. Mint délibáb ragyog

Ismered ezt a réges-régi drámát...
Bármerre indulsz, mindig Trója vár rád:
Mint délibáb ragyog a messzeségben,
vagy saját ablakodból integet feléd,
s hiába tiltakozol, hogy nem és nem,
s hiába, ha az istenek is vigyáznak,
mindenki odaadja végül mindenét –
akháj a trójainak, trójai az akhájnak.

Gergely Ágnes

VIHARKABÁT

Állnak a parton egyre.
Mondják, a yacht is lélek.
Egy tömbben áll a népség.
Nem megyek oda, félek.

Huszonkét éve eltűnt.
Ott lenn azóta várják.
A sarki szél kidobta
bíbor viharkabátját.

Tömör, akár a páncél.
A mélyén vert a szíve.
Bordája megfeszült, mint
a katedrális íve.

Ha térdeltünk, csak együtt.
Ha zuhantunk, csak csontra.
Madonna mia, mondta.
My Prince, mondtam zokogva.

Gyűlölöm ezt a testet.
Mosni, etetni, untig.
Kirurgus kése éri,
megérdemli, mert múlik.

Tudom, és ők is tudják.
A hit nem múlik mégse.
Hol van a herceg yachtja?
Hol van a szívverése?